

Havre kräver inte lika mycket företagsgemensamma kostnader som höstvet. Det tas med i beräkningen då totalstegkalkyler används. Foto: Monica Kling

Kalkylmetoden påverkar både miljön och lönsamheten

Val av kalkylmetodik kan indirekt påverka växtnärläckage, klimateffekter och lönsamhet inom svenskt lantbruk. Grödor och odlingsteknik med låg resursanvändning missgynnas med traditionella bidragskalkyler. Därför har det utvecklats totalstegkalkyler som beaktar fler kostnader än vad bidragskalkylerna gör.

Genom att inte alla kostnader finns beaktade i bidragskalkyler försvåras jämförelsen mellan grödor som belastar mycket av de företagsgemensamma kostnaderna och grödor som belastar mindre av dessa kostnader. Detta gör att de mer resurskrävande grödorna gynnas när man bara ser på täckningsbidraget i bidragskalkylerna. Med totalstegkalkyler framstår reducerad jordbearbetning i höstsådda grödor, träda och salixodling som ekonomiskt intressantare jämfört med traditionella bidragskalkyler.

Bredare synfält med totalstegkalkyler

Täckningsbidragen från de olika produktionsgrenarna skall täcka samkostnaderna, men när dessa blir olika stora beroende på sammansättningen av produktionsgrenar uppkommer det en svaghet med att använda traditionella bidragskalkyler för val av grödor. Olika markanvändning utnyttjar olika mycket av de resurser som inte beaktas i bidragskalkylerna. Till exempel körs det ut kväve fler gånger i höstvet jämfört med havre och det görs fler växtskyddsinsatser. Detta medför att kostnader för avskrivning, ränta, förvaring och försäkring, som oftast inte finns med i bidragskalkylerna, vanligtvis är högre i höstvetodling med traditionell jordbearbetning än i havreodling. Ännu större skillnad i utnyttjande av resurser som inte finns med i bidragskalkylerna blir det om vi jämfört spannmålsodling med till exempel träda eller salixodling.

Mer lönsamt och miljövänligt

Totalstegkalkyler beaktar både direkta och indirekta kostnader. Hela maskinkostnaden samt overheadkostnader kan beaktas i totalstegkalkylerna. I och med att maskinkostnader och overheadkostnader är olika stora för olika markanvändningsalternativ påverkar detta lönsamhetsförhållandena mellan olika grödor.

En ökad användning av totalstegkalkyler gör generellt sett att grödor som använder lite företagsgemensamma resurser framstår som ekonomiskt intressantare jämfört med när bidragskalkyler används. Detta gör att markanvändning för till exempel träda och salix samt odlingsteknik med reducerad jordbearbetning framstår som intressantare, jämfört med om bidragskalkyler används. En sådan ändring av markanvändning leder i sin tur till minskat växtnärläckage och växthusgasutsläpp samt bättre lönsamhet inom svenskt lantbruk.

Håkan Rosenqvist

Läs mer i rapporten:

Kalkylmetodik för lönsamhetsjämförelser mellan olika markanvändning.

Rapporten 1128 är skriven av Håkan Rosenqvist och tar upp kalkylmetodiken med särskilt fokus på energigrödor.

Hämta den på Värmeforsks hemsida www.varmeforsk.se i rapportförteckningen.

Totalstegkalkyler för vissa livsmedelsgrödor och energi-grödor finns som bilaga i rapporten.